

30 ΧΡΟΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΤΟΝ ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΛ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΠΥΞΙΔΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΧΩΡΙΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ - ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ - ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ

ΔΙΗΜΕΡΟ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ | Νομική Αθήνας, 31 Μάη - 1 Ιούνη 2025

Στις 20/7/1995, πριν από 30 χρόνια, έφυγε από τη ζωή ο Ερνέστ Μαντέλ, ένας από τους σημαντικότερους -αν όχι ο σημαντικότερος- μαρξιστές θεωρητικούς μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και ηγέτης της 4ης Διεθνούς. Στα 72 χρόνια της ζωής του άφησε μια από τις σημαντικότερες παρακαταθήκες για την κατανόηση του σύγχρονου καπιταλισμού, την ανάλυση των προβλημάτων της εποχής μας, την μετάβαση και το περιεχόμενο του Σοσιαλισμού. Αποτελούσε έναν συνδυασμό διανοούμενου, πολιτικού ηγέτη και επαναστάτη αγωνιστή με βασικά χαρακτηριστικά την πίστη του στην ταξική πάλη, την επαναστατική αισιοδοξία και τη βαθιά συγκρότηση. Συνέβαλε τα μέγιστα στην οικοδόμηση και πολιτική ωρίμανση της 4ης Διεθνούς. Στον αγώνα για την Επανάσταση και τον Κομμουνισμό.

Γεννήθηκε στο Βέλγιο το 1923 και μεγάλωσε σ' ένα βαθιά πολιτικοποιημένο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον. Οι γονείς του ήταν μέλη του Γερμανικού «Σπάρτακου» (της Ρόζας Λούξεμπουργκ και του Καρλ Λίμπκνεχτ) και θα μεγαλώσει περικυκλωμένος από επαναστάτες εργάτες. Από πολύ μικρή ηλικία θα συνδεθεί με τον επαναστατικό μαρξισμό και το εργατικό κίνημα του Βελγίου, όπου θα συμβάλει τα μέγιστα στην οργάνωση των εργαζομένων. Στα 15 του χρόνια εντάσσεται στο Σοσιαλιστικό Επαναστατικό Κόμμα, το βελγικό τμήμα της 4ης Διεθνούς. Από την αρχή της πολιτικής του ζωής θα βιώσει την καπιταλιστική βαρβαρότητα. Τρία γεγονότα θα τον σημαδέψουν, θα σφραγίσουν την αταλάντευτη δέσμευσή του στον επαναστατικό μαρξισμό: α) Η δολοφονία του Λέων Τρότσκι από τον σταλινικό πράκτορα Μερκαντέρ. β) Η σφαγή των ανθρακωρύχων του Βελγίου. γ) Το σφαγείο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Κατά την διάρκεια της κατοχής του Βελγίου από τους Ναζί θα αναπτύξει έντονη διεθνιστική και αντιπολεμική δράση απευθυνόμενος τόσο στο βελγικό προλεταριάτο όσο και στα γερμανικά στρατεύματα. Θα συλληφθεί τρεις φορές, τις δύο δραπετεύσε πείθοντας τους δεσμοφύλακες του να τον βοηθήσουν. Την τρίτη μεταφέρθηκε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης στη Γερμανία, όπου τον βρήκε το τέλος του πολέμου. Χαρακτηριστικό της επαναστατικής του αισιοδοξίας ήταν η συνέχιση της δράσης του όταν τον μετέφεραν στο γερμανικό στρατόπεδο συγκέντρωσης (που σήμαινε σχεδόν βέβαιο θάνατο), επειδή πίστευε στην επερχόμενη ευρωπαϊκή επανάσταση.

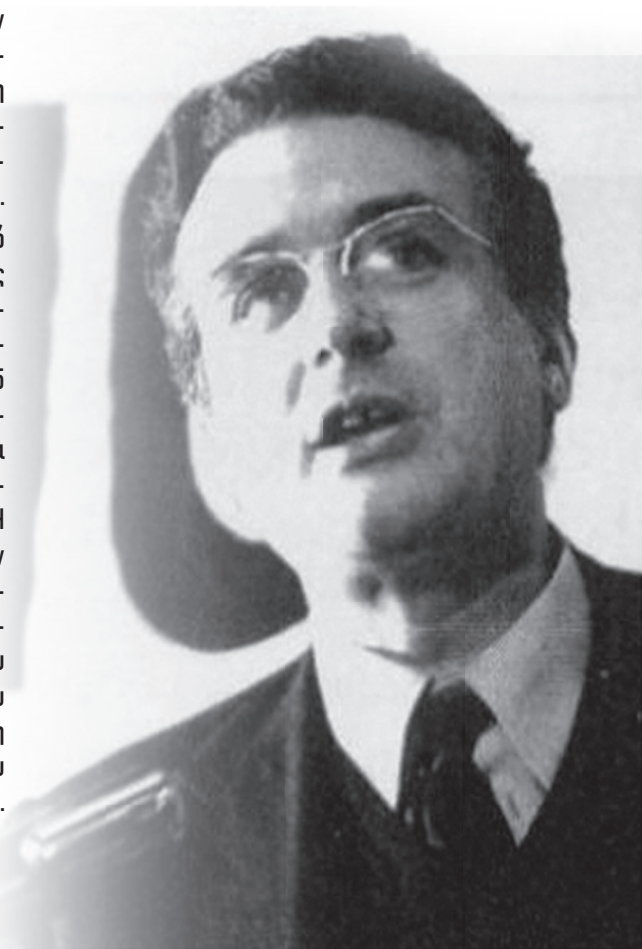
Η κατάσταση μετά τον πόλεμο

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ο κόσμος θα είναι εξαιρετικά διαφορετικός και πολύπλοκος. Υφαίνεται το μεταπολεμικό στάτους κβο. Ο κόσμος μοιράζεται σε ζώνες επιρροής (Συμφωνία της Γιάλτας). Εδραιώνεται η ηγεμονία του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού, εγκαινιάζεται ο Ψυχρός Πόλεμος και αρχίζει η αλματώδης ανάπτυξη των αποικιακών επαναστάσεων. Το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα θα γνωρίσει ένα νέο μακρύ κύμα ανάπτυξης, που θα εκτινάξει τα καπιταλιστικά κέρδη. Η «αντιμετώπιση του κομμουνιστικού κινδύνου» θα αναδειχθεί ως το κύριο ιδεολογικό εργαλείο της αστικής τάξης για το χτύπημα του εργατικού κινήματος.

Αυτή η ανάπτυξη του καπιταλισμού αποτέλεσε μια πρόκληση για τους μαρξιστές οικονομολόγους, που ανέμεναν μια ένταση της κρίσης και πίστευαν ότι ο πόλεμος θα ήταν το προοίμιο ενός κύματος επαναστάσεων στην Ευρώπη, όπως συνέβη με τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η εξέλιξη αυτή θα προξενήσει σημαντικούς προβληματισμούς και θα αποτελέσει την βάση για να βαθύνει η αναθεώρηση του μαρξισμού από τον Σταλινισμό και την Σοσιαλδημοκρατία.

Το προλεταριάτο, απέναντι σε αυτόν τον κυκεώνα, δεν θα έχει τα απαραίτητα ιδεολογικά εργαλεία ώστε να αντιληφθεί σε βάθος τις αλλαγές και τα ταξικά του καθήκοντα. Η ρεφορμιστική μετάλλαξη του σταλινισμού είχε πλέον ολοκληρωθεί. Η 3η Διεθνής είχε θυσιαστεί ως δώρο στους «συμμάχους» ιμπεριαλιστές. Η 4η Διεθνής, μετά τον θάνατο του Τρότσκι και τις δολοφονίες τροτσκιστών ηγετών κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, θα βγει αριθμητικά αποδυναμωμένη.

Το τιτάνιο έργο της ερμηνείας του νέου κόσμου και της χάραξης ενός επαναστατικού προγράμματος θα αναλάβει ο Ερνέστ Μαντέλ με το θεωρητικό και πρακτικό του έργο. Για αυτή την ανεκτίμητη συνεισφορά κέρδισε μία θέση στο πάνθεο του Μαρξισμού δίπλα στους Μαρξ, Έγκελς, Λένιν, Τρότσκι, Λούξεμπουργκ κ.ά.

Η συμβολή του στην Πολιτική Οικονομία

Α) Ίσως η σημαντικότερη συμβολή του Ε. Μαντέλ στην επαναστατική πολιτική είναι ότι επαναφέρει στην καρδιά της μαρξιστικής ανάλυσης την Πολιτική Οικονομία, που είχε εγκαταλειφθεί από τα δύο κύρια ρεύματα του Ρεφορμισμού (Σταλινισμός – Σοσιαλδημοκρατία). Απέναντι στις απόψεις για χρεωκοπία του Μαρξισμού θα αποδείξει με πλήθος στοιχείων την ισχύ των γενικών νόμων του Κεφαλαίου του Μαρξ στο μεταπολεμικό ιμπεριαλιστικό σύστημα. Θα εξετάσει-εξηγήσει τις νέες μορφές εξέλιξης του καπιταλιστικού συστήματος, το δυσνόητο μεταπολεμικό περιβάλλον κυρίως με 3 έργα: 1. Μαρξιστική Πραγματεία της Οικονομίας. 2. Γέννηση και εξέλιξη των οικονομικών θεωριών του Μαρξ. 3. Ύστερος Καπιταλισμός. Αυτά τα έργα, μέχρι και σήμερα, αποτελούν την πληρέστερη μελέτη της εξέλιξης του μεταπολεμικού καπιταλισμού, του μακρού κύματος ανάπτυξης και του περάσματος στο μακρύ κύμα κάμψης.

Β) Ο Ε. Μαντέλ θα συμπληρώσει και θα προχωρήσει την θεωρία των κρίσεων του Μαρξ. Με επίμονη εργασία θα αναπτύξει την θεωρία των «Μακρών Κυμάτων» και θα την επεξεργαστεί μέχρι το τέλος της

ζωής του. Θα αποδείξει ότι η ραγδαία ανάπτυξη του καπιταλισμού δεν σηματοδοτεί ένα ξεπέραςμα των αντιφάσεων του, όπως υποστήριζαν διάφοροι ρεφορμιστές. Το καπιταλιστικό σύστημα είναι καταδικασμένο ανά τακτά διαστήματα -περίπου κάθε 20 χρόνια- να πέφτει σε δομικές κρίσεις, που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με έναν εσωτερικό (οικονομικό) τρόπο και η διάρκειά τους είναι ακανόνιστη. Αντιθέτως εντείνουν τους ανταγωνισμούς, τις ενδοϊμπεριαλιστικές συγκρούσεις για το ξαναμοίρασμα των αγορών, τον ταξικό πόλεμο ενάντια στους εργαζομένους. Οδηγούν σε σπασμούς που σπέρνουν την εξαθλίωση, την φτώχεια και τον θάνατο. Αυτή η ανάλυση του Ε. Μαντέλ επιβεβαιώνεται σήμερα με τον πιο εκκωφαντικό τρόπο.

Γ) Θα ερμηνεύσει τις αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο με τις αντιποικιακές επαναστάσεις, τις νέες μορφές εκμετάλλευσης των εξαρτημένων χωρών από τις ιμπεριαλιστικές (που διαδέχονται τις παραδοσιακές αποικιακές σχέσεις) αλλά και το πως διάφορες χώρες καταφέρνουν να ξεφύγουν από την μέγγενη των ιμπεριαλιστών και να αναπτύξουν μία «εθνική» οικονομία.

Η οικοδόμηση της 4ης Διεθνούς

Μετά τον πόλεμο ηγήθηκε του βελγικού τμήματος και έγινε το νεότερο μέλος της Γραμματείας της 4ης Διεθνούς σε ηλικία μόλις 23 χρονών. Έκτοτε και για μισό αιώνα θα παίζει καταλυτικό ρόλο στην οικοδόμησή επαναστατικών κομμάτων, εθνικών τμημάτων της 4ης Διεθνούς και της ίδιας της Διεθνούς. Υπό την ηγεσία του Ε. Μαντέλ αυτή θα φτάσει να έχει τμήματα σε 68 χώρες (όσα ήταν, περίπου, και τα τμήματα της 3ης Διεθνούς). Η ακούραστη επαναστατική του δράση θα του στοιχίσει την απαγόρευση εισόδου σε ΗΠΑ, Γαλλία, στις δύο Γερμανίες, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία, Σουηδία κ.ά. – και βέβαια σε ΕΣΣΔ και Κίνα.

Θα συμβάλει στην υπεράσπιση και ενίσχυση των αντιαποικιακών επαναστάσεων και των κινημάτων σε όλο τον κόσμο: Το 1950 συμμετείχε στην μπριγάδα που έστειλε η 4η Διεθνής σε ενίσχυση της γιουγκοσλάβικης επανάστασης και του νεαρού εργατικού κράτους, που απειλούσε να συντρίψει ο Στάλιν. Θα στηρίξει με κάθε τρόπο (υλικά και πολιτικά) τις επαναστάσεις σε Αλγερία, Κούβα, Νικαράγουα κ.ά. Έχοντας αρχίσει ν' αποκτά διεθνή φήμη ως μαρξιστής οικονομολό-

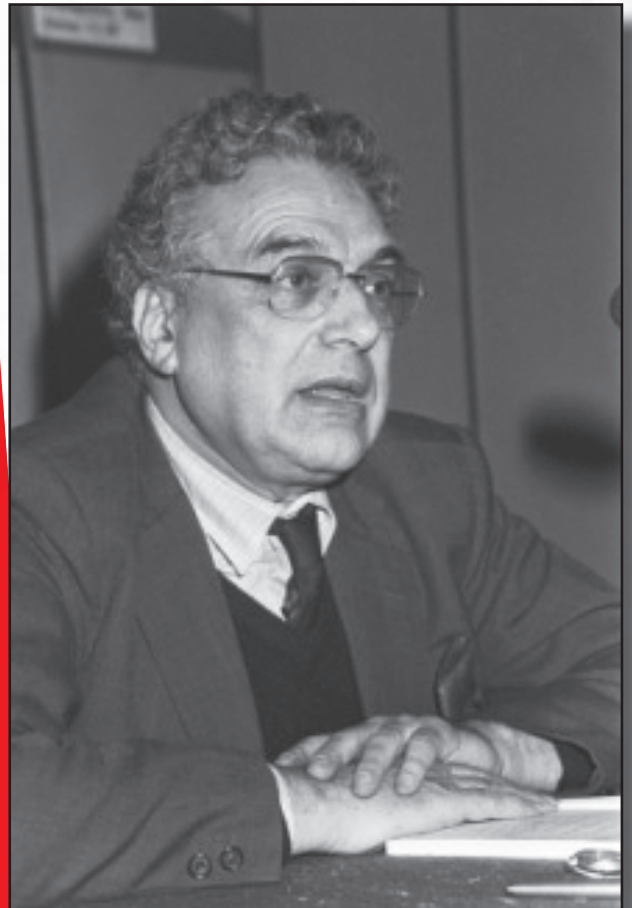
γος, καλείται από τον Τσε Γκεβάρα να συμμετάσχει στη συζήτηση για τη νεοσύστατη σχεδιασμένη οικονομία της επαναστατικής Κούβας.

Ήταν από τους πρωτεργάτες της στροφής στην οικοδόμηση της 4ης Διεθνούς, μέσα από την αυτόνομη συμμετοχή της στο επαναστατικό κύμα του 1965-75, ξεπερνώντας τον «εισοδισμό» της προηγούμενης περιόδου. Μέχρι το τέλος της ζωής του έμεινε πιστός στην υπόθεση της οικοδόμησης επαναστατικών κομμάτων – των αναγκαίων εργαλείων για την νίκη της σοσιαλιστικής επανάστασης.

Το σοσιαλιστικό όραμα του Μάντελ

Η κόκκινη κλωστή που διαπερνά το έργο του Ε. Μαντέλ είναι ο επαναστατικός ανθρωπισμός. Όλες οι θεωρίες και αναλύσεις του δεν συνδέονται με αφηρημένα σχήματα, αλλά με την ίδια την ταξική πάλη, με τον πόνο των φτωχών ανθρώπων και καταλήγουν στο απελευθερωτικό όραμα του Σοσιαλισμού. Είχε πάντοτε μια βαθιά πίστη στην εργατική τάξη και στις δυνατότητές της, συνέδεε πάντα την μοίρα της ανθρωπότητας με την ίδια την ταξική πάλη.

Υπό αυτό το πρίσμα, ο Ε. Μαντέλ δεν έβλεπε ως στόχο του Σοσιαλισμού μόνο την ανάπτυξη της παραγωγής αλλά αυτή ήταν ένα μέσο για την ανάπτυξη του ατόμου και της κοινωνίας. Ο πλούτος θα μετριέται με τον ελεύθερο χρόνο, που θα συνδέεται με την ανάπτυξη των ικανοτήτων. Η παραγωγή, μέσα από τον δημοκρατικό σχεδιασμό και την αυτοδιαχείριση, θα υποτάσσεται στην ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνίας και όχι στο κέρδος μιας χούφτας πλουσίων και ελίτ.

Ένας βαθύς θεωρητικός του Μαρξισμού

Με το θεωρητικό του έργο και τις απαραίτητες πολιτικές κατευθύνσεις, το προχώρημα της επαναστατικής τακτικής και στρατηγικής θα συμβάλει στην οικοδόμηση των επαναστατικών εθνικών τμημάτων της 4ης Διεθνούς. Ήταν ένας από τους πολυγραφότερους ανθρώπους στον 20ό αιώνα. Εξέδωσε περί τα 2.000 άρθρα και 30 βιβλία σε διάφορες γλώσσες. Δεν άφησε κανέναν τομέα της επαναστατικής πολιτικής χωρίς να συμβάλλει στην ανάπτυξή του:

1) Θα περιγράψει τις αλλαγές που πραγματοποιούνται στην εργατική τάξη και στην ταξική πάλη, την συγκρότηση μιας πλατιάς πρωτοπορίας. Αυτή η κατανόηση θα επιτρέψει στην 4η Διεθνή να γίνει κομμάτι των κινήματων που θα ξεσπάσουν, να αναπτύξει ένα πρόγραμμα πάλης και να αναδειχθεί ως ένας διακριτός πόλος στο εργατικό κίνημα, ιδιαίτερα μετά τον Μάη του 1968.

2) Θα κατανοήσει και θα ερμηνεύσει τον ρεφορμισμό και τον ρόλο του μεταπολεμικά. Θα συγκρουστεί τόσο με τον ευρωκομμουνισμό όσο και με τον σταλινισμό γράφοντας δεκάδες άρθρα και βιβλία. Θα προβλέψει τις εξελίξεις του 1989-91, την περεστρόικα και την πτώση της ΕΣΣΔ, κάνοντας έγκαιρες αναλύσεις για την εξέλιξη των αντιφάσεων των σταλινικών καθεστώτων.

3) Θα βαθύνει την τακτική του Ενιαίου Μετώπου και θα την απαλλάξει από ρεφορμιστικές στρεβλώσεις. Θα εξηγήσει ότι το «ενιαίο μέτωπο» δεν είναι απλά μία ενότητα των οργανώσεων, μια εκλογική συγκόλληση, αλλά μία αγωνιστική ενότητα της εργατικής τάξης, που εξασφαλίζει

την ταξική της ανεξαρτησία.

4) Θα συμβάλει καταλυτικά στο περιεχόμενο της «Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας», στην κατανόηση για ποιον σοσιαλισμό παλεύουμε: αυτή η συνεισφορά θα αποτελέσει τομή στην διαδρομή του τροτσικιστικού και επαναστατικού κινήματος. Ξεκαθάρισε ότι ο Σοσιαλισμός δεν έχει καμία σχέση με τις στυγνές, μονοκομματικές, ανελεύθερες σταλινικές δικτατορίες. Αποκατέστησε την αξιοπιστία του στη συνείδηση των μαζών.

5) Θα θέσει στο επίκεντρο τους επαναστατικού προγράμματος τις δομές αυτοοργάνωσης. Για τον Ε. Μαντέλ αποτελούσαν εργαστήρια εκπαίδευσης της εργατικής τάξης για την εγκαθίδρυση μιας δημοκρατικά συγκεντρωμένης εργατικής εξουσίας. Στο πλαίσιο αυτό θα αναπτύξει την πολιτική του Εργατικού Ελέγχου: οι εργάτες πρέπει να προσπαθούν να επιβάλουν τα δικά τους συμφέροντα στην επιχείρηση, να ασκούν βέτο στις αποφάσεις των καπιταλιστών, με στόχο να χτίσουν την δικιά τους εξουσία απέναντι στην αστική.

6) Παρά τις εξελίξεις του 1989-91, την παλινόρθωση του καπιταλισμού στα γραφειοκρατικά εκφυλισμένα εργατικά κράτη, συνεχίζει την δράση του γυρνώντας όλο τον κόσμο (πέρασε και από την Ελλάδα) υπερασπίζοντας τις ιδέες του Σοσιαλισμού, αναλύοντας και εξηγώντας ήδη από τότε την βαθιά κρίση και τα αδιέξοδα του καπιταλισμού (που τότε φάνταζε αιώνιος θριαμβευτής) και την αναπόφευκτη αναγέννηση των εργατικών αγώνων και της αντικαπιταλιστικής αμφισβήτησης.

Η πάλη για τον Σοσιαλισμό, η μόνη λύση μπροστά στο σφαγείο που μας ετοιμάζουν

Στο τέλος της ζωής του ο Ε. Μαντέλ θα μιλήσει για τους «4 Ιππότες της Αποκάλυψης» που εξαπολύει βαθιά και δομική κρίση του καπιταλιστικού συστήματος: 1) Ο πυρηνικός όλεθρος, 2) η περιβαλλοντική καταστροφή, 3) η εξάπλωση της φτώχειας και εξαθλίωσης, 4) η αντιδημοκρατική αναδίπλωση - καταπάτηση των δημοκρατικών και πολιτικών δικαιωμάτων.

Σήμερα αυτά έχουν γιγαντωθεί, φέρνοντας την ανθρωπότητα στο χείλος της καταστροφής. Οι ενδοϊμπεριαλιστικές συγκρούσεις μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας-Ρωσίας εντείνονται, οι πολεμικές συγκρούσεις εξαπλώνονται (Παλαιστίνη, Λίβανος, Ουκρανία, Συρία κ.ο.κ.). Οι ΗΠΑ και οι «πρόθυμοι» της ΕΕ, για να διατηρήσουν την κυριαρχία τους, απειλούν να αιματοκυλήσουν όλο τον πλανήτη. Οι δημοκρατίες των πλουσίων, για να διατηρήσουν τα κέρδη των ελίτ και να αυξήσουν τις στρατιωτικές δαπάνες, έχουν εξαπολύσει έναν ανελέητο ταξικό πόλεμο απέναντι στους εργαζομένους, την νεολαία και τα φτωχά λαϊκά στρώματα. Μειώνουν μισθούς, ιδιωτικοποιούν - καταστρέφουν δημόσιες υποδομές, αυξάνουν την φορολογία, κατακρημνίζουν το βιοτικό επίπεδο. Για να παραμείνουν στην εξουσία γιγαντώνουν το Κράτος Έκτακτης Ανάγκης: την αντιδημοκρατική αναδίπλωση, την καταστολή, την αστυνομοκρατία, την καταπάτηση δημοκρατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών

Στην χώρα μας, το καθεστώς Μητσοτάκη έχει κηρύξει αδιστακτο ταξικό πόλεμο ενάντια σε εργαζόμενους, φτωχούς, νέους. Ακρίβεια, φτώχεια, αντεργατικά μέτρα και καταστολή κορυφώνονται, γενικεύεται η ιδιωτικοποίηση και εμπορευματοποίηση των πάντων, της υγείας, εκπαίδευσης, λαϊκής κατοικίας, ενώ πλούσιοι και μεγαλοεπιχειρηματίες βγάζουν αμύθητα κέρδη. Υπέρογκα ποσά δίνονται σε μηχανισμούς καταστολής και εξοπλισμούς. Μας εμπλέκει όλο και πιο βαθιά στον πόλεμο, στις επικίνδυνες εξελίξεις στην περιοχή μας.

Για να αναπνεύσει η ανθρωπότητα, για να απαλλαχτούμε από τις δημοκρατίες των πλουσίων, για να μην οδηγηθούμε στον αφανισμό, πρέπει να παλέψουμε για την ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος, που στο κύκνειο άσμα του μάς βυθίζει στην καταστροφή. Η Ζωή και το έργο του Ε. Μαντέλ μας δείχνουν τον δρόμο. Υπήρξε πρότυπο ακούραστης αφοσίωσης στην υπόθεση του Σοσιαλισμού και λαμπρής αισιοδοξίας για το κομμουνιστικό μέλλον της ανθρωπότητας. Η τεράστια κληρονομιά του, η θεωρητική αλλά και πολιτική, πρακτική και ηθική συμβολή του στην 4η Διεθνή, στο εργατικό και επαναστατικό κίνημα αποτελούν φάρο για κάθε αγωνιστή που αναζητά απαντήσεις στα γιγάντια προβλήματα της εποχής μας.

30 ΧΡΟΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΤΟΝ ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΛ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΠΥΞΙΔΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΧΩΡΙΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ - ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ - ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ

ΔΙΗΜΕΡΟ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ | Νομική Αθήνας, 31 Μάη - 1 Ιούνη 2025

Πρόγραμμα

ΣΑΒΒΑΤΟ 31 ΜΑΗ

16:30 **Οι Απόψεις για την Κρίση του Καπιταλισμού**

Η θεωρία των Μακρών Κυμάτων

- ΝΙΚΟΣ ΘΕΟΧΑΡΑΚΗΣ, ομότιμος Καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας
- ΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΒΕΛΑΚΗΣ, PhD. Διδάσκων MPhil ΤΟΕ ΕΚΠΑ
- ΗΡΑΚΛΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ ΟΚΔΕ

18:45 **Η Πάλη για την Οικοδόμηση της 4ης Διεθνούς**

- JOSU CHUECA INTXUSTA Επαναστατική Κομμουνιστική Λίγκα, Βασκικό Τμήμα της 4ης Διεθνούς (1972-1987), Καθ/τής Ιστορίας στο Παν/μιο της Χώρας των Βάσκων
- ΠΑΟΥΛΙΝ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΜΑ ΟΚΔΕ

20:00 **Σοσιαλιστική Δημοκρατία και Δικτατορία του Προλεταριάτου**

- ΣΟΦΙΑ ΚΑΡΑΣΑΡΛΙΔΟΥ ΟΚΔΕ

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΙΟΥΝΗ

10:00 **Η έννοια της Εξάρτησης - Εξαρτημένες χώρες:**

Η Περίπτωση της Ελλάδας

- ΣΠΗΤΗΡΗΣ ΛΑΠΙΕΡΗΣ, ΑΡΑΣ, ΛΑΕ-ΑΑ
- ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΕΥΟΣ, ΟΚΔΕ

12:15 **Μαντέλ: Η προσφορά του στον Επαναστατικό Μαρξισμό. Ο Άνθρωπος**

- ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ εκδότης περιοδικού ΕΝΕΚΕΝ
- GEERT SEYNAYEVE παλιός αγωνιστής της 4ης Διεθνούς - Βέλγιο
- ΣΠΦΡΟΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΟΚΔΕ

για περισσότερες πληροφορίες: www.okde.gr // ergatikipali@okde.gr

Ο.Κ.Δ.Ε.

Οργάνωση Κομμουνιστών Διεθνιστών Ελλάδας

www.okde.gr